

Spis treści

CZEŚĆ OGÓLNA

1.	Szkic wiadomości z historii polskiej otorynolaryngologii – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	15
2.	Organizacja nauczania przedmiotu – J. Bożydar Latkowski	20
2.1.	Uwagi ogólne	20
2.2.	Przykłady tematów zajęć praktycznych (9 ćwiczeń) oraz konspekty dla asystentów	21
2.3.	Zaliczanie ćwiczeń	24
2.4.	Propozycje tematyki sześciu wykładów problemowych z konspektami	26
2.5.	Egzamin	46
3.	Repetitorium z anatomii i fizjologii – Alina Morawiec-Bajda	47
3.1.	Nos i zatoki przynosowe	47
3.2.	Jama ustna i ślinianki	55
3.3.	Gardło i krtań	58
3.4.	Ucho	63
4.	Metody badania poszczególnych narządów	79
4.1.	Badanie ucha – Alina Morawiec-Bajda	79
4.1.1.	Metody badania narządu słuchu	79
4.1.1.1.	Oglądanie i badanie palpacyjne ucha zewnętrznego	81
4.1.1.2.	Wziernikowanie ucha – otoskopia	81
4.1.1.3.	Badanie sprawności narządu słuchu	83
4.1.2.	Definicja uszkodzeń słuchu	84
4.1.2.1.	Uszkodzenia przewodzeniowe	84
4.1.2.2.	Odbiorcze uszkodzenia słuchu	84
4.1.3.	Podstawowe przyczyny uszkodzeń słuchu	86
4.1.3.1.	Przyczyny uszkodzeń słuchu typu przewodzeniowego	86
4.1.3.2.	Przyczyny uszkodzeń słuchu typu odbiorczego ślimakowego	87
4.1.3.3.	Przyczyny uszkodzeń słuchu typu odbiorczego pozaślimakowego	88
4.1.3.4.	Przyczyny uszkodzeń słuchu typu odbiorczego ośrodkowego	89
4.1.3.5.	Przyczyny uszkodzeń słuchu mieszanych	89
4.1.4.	Akumetryczne badanie słuchu (badanie słuchu za pomocą mowy)	89
4.1.5.	Badanie słuchu stroikami	91
4.1.6.	Badanie audiometryczne	94
4.1.7.	Obiektywne badanie słuchu	101
4.1.8.	Badanie słuchu u dzieci	103
4.1.9.	Metody wykrywania symulacji	104

4.1.10.	Aparaty poprawiające słyszenie	105
4.1.11.	Zasady protezowania słuchu oraz orzecznictwo	106
4.2.	Badanie układu równowagi – <i>Alina Morawiec-Bajda</i>	108
4.2.1.	Układ równowagi a narząd przedsionkowy	108
4.2.1.1.	Epidemiologia	108
4.2.1.2.	Etiopatogeneza zaburzeń przedsionkowych	108
4.2.1.3.	Wywiad i badanie przedmiotowe	110
4.2.1.4.	Badanie oczopląsu	112
4.2.1.5.	Metody rejestracji oczopląsu	116
4.2.1.6.	Próby statyczne i dynamiczne pozwalające ocenić sprawność odruchów przedsionkowo-rdzeniowych	119
4.2.1.7.	Badanie płynnego śledzenia przedmiotów i badanie ruchów sakkadowych gałek ocznych	121
4.2.1.8.	Badanie oczopląsu wzbudzonego	122
4.2.1.9.	Neurogenne przedsionkowe potencjały wywołane (NPPW)	126
4.2.1.10.	Miogenne przedsionkowe potencjały wywołane (MPPW)	126
4.3.	Nos i zatoki przynosowe – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	127
4.3.1.	Badanie podmiotowe – wywiad	127
4.3.2.	Oglądanie nosa zewnętrznego	127
4.3.3.	Palpacyjne badanie nosa zewnętrznego	127
4.3.4.	Orientacyjne badanie drożności nosa	127
4.3.5.	Orientacyjne badanie węchu	128
4.3.6.	Wziernikowanie jam nosa (rynoskopia przednia)	128
4.3.7.	Wziernikowanie części nosowej gardła (rynoskopia tylna)	129
4.4.	Jama ustna i gardło – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	132
4.4.1.	Badanie podmiotowe – wywiad	132
4.4.2.	Oglądanie oraz palpacyjne badanie jamy ustnej i gardła	132
4.4.3.	Orientacyjne badanie smaku	133
4.5.	Krtani – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	134
4.5.1.	Badanie podmiotowe – wywiad	134
4.5.2.	Palpacyjne badanie szyi	135
4.5.3.	Znieczulenie krtani	135
4.5.4.	Wziernikowanie pośrednie krtani (laryngoskopia pośrednia)	136
4.5.5.	Wziernikowanie bezpośrednie krtani (laryngoskopia bezpośrednia)	139
4.5.6.	Stroboskopia	139
5.	Zasady wykonywania podstawowych zabiegów – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	142
5.1.	Ucho	142
5.1.1.	Zakraplanie płynów do ucha	142
5.1.2.	Usuwanie woskowiny i ciał obcych z przewodów słuchowych zewnętrznych	142
5.1.2.1.	Wypłukiwanie woskowiny lub ciała obcego	143
5.1.2.2.	Usuwanie woskowiny lub ciał obcych haczykiem	143
5.1.3.	Nacinanie krwiaka małżowiny usznej	145
5.1.4.	Przedmuchiwanie trąbek słuchowych	145
5.1.5.	Paracenteza	148
5.2.	Nos i zatoki przynosowe	149
5.2.1.	Zakraplanie płynów do nosa	149
5.2.2.	Usuwanie ciał obcych z przewodów nosowych	149
5.2.3.	Repozycje w złamaniach kości nosa	150
5.2.4.	Krwawienia z nosa	151
5.2.5.	Płukanie zatok przynosowych metodą Proetza	157

5.2.6.	Punkcja zatoki szczękowej	159
5.2.7.	Przepłukiwanie zatok szczękowych po operacji Caldwell–Luca	160
5.2.8.	Nacinanie krwika i ropnia przegrody nosa	160
5.3.	Jama ustna i gardło	161
5.3.1.	Płukanie jamy ustnej i gardła	161
5.3.2.	Znieczulenie błony śluzowej części ustnej gardła	162
5.3.3.	Usuwanie ciał obcych	163
5.3.4.	Nacięcie wędzidełka języka	163
5.3.5.	Nakłucia i nacięcia ropni okołomigdałkowych	163
5.4.	Krtań	164
5.4.1.	Inhalacje	164
5.4.2.	Usuwanie ciał obcych z krtani	165
5.4.3.	Intubacja	166
5.4.4.	Konikotomia i tracheotomia	168

CZEŚĆ SZCZEGÓŁOWA

6.	Patomechanizm urazów w otorynolaryngologii – J. Bożydar Latkowski	171
6.1.	Uwagi ogólne	171
6.2.	Nos i zatoki przynosowe	174
6.3.	Gardło i krtań	175
6.4.	Ucho	176
6.5.	Zranienia postrzałowe	177
7.	Choroby ucha – Tomasz Durko	180
7.1.	Choroby ucha zewnętrznego	180
7.1.1.	Choroby ucha zewnętrznego pochodzenia zapalnego – ograniczone	180
7.1.1.1.	Czyrak przewodu słuchowego zewnętrznego	180
7.1.2.	Choroby ucha zewnętrznego pochodzenia zapalnego – rozlane	181
7.1.2.1.	Zapalenie zewnętrznego przewodu słuchowego pochodzenia bakteryjnego	181
7.1.2.2.	Róża małżowiny	182
7.1.2.3.	Zapalenie zewnętrznego przewodu słuchowego pochodzenia grzybiczego	182
7.1.3.	Choroby ucha zewnętrznego o innej etiologii	183
7.1.3.1.	Krwiak małżowiny	183
7.1.3.2.	Odmrożenie małżowiny	184
7.1.3.3.	Ciało obce w zewnętrznym przewodzie słuchowym	185
7.2.	Choroby ucha środkowego	186
7.2.1.	Choroby ucha środkowego pochodzenia zapalnego o przebiegu ostrym	186
7.2.1.1.	Ostre nieżytowe zapalenie trąbki słuchowej	186
7.2.1.2.	Ostre zapalenie ucha środkowego	187
7.2.1.3.	Wysiękowe zapalenie ucha środkowego u dzieci	188
7.2.1.4.	Ostre zapalenie wyrostka sutkowatego	190
7.2.2.	Choroby ucha środkowego pochodzenia zapalnego o przebiegu przewlekłym	191
7.2.2.1.	Przewlekłe nieżytowe zapalenie trąbki słuchowej	191
7.2.2.2.	Przewlekłe zapalenie ucha środkowego	191
7.2.2.3.	Grzybicze zapalenie ucha środkowego	195
7.2.3.	Choroby ucha środkowego o innej etiologii	196
7.2.3.1.	Otoskleroza	196
7.3.	Choroby ucha wewnętrznego	198

7.3.1.	Choroby ucha wewnętrznego pochodzenia zapalnego	198
7.3.1.1.	Zapalenie błędnika ograniczone	198
7.3.1.2.	Zapalenie błędnika surowicze rozlane	198
7.3.2.	Choroby ucha wewnętrznego o innej etiologii	199
7.3.2.1.	Choroba Ménière'a	199
7.3.2.2.	Głuchota starcza	200
7.3.2.3.	Urazy akustyczne	201
7.4.	Powikłania wewnątrzczaszkowe pochodzenia usznego	203
7.4.1.	Zapalenie opon mózgowych	204
7.4.2.	Ropień zewnątrzoponowy	204
7.4.3.	Ropień mózgu i mózdzku	205
7.4.4.	Ropień podtwardówkowy	205
7.4.5.	Zapalenie zakrzepowe zatoki esowatej	206
7.4.6.	Porażenie nerwu twarzonego pochodzenia usznego	206
7.4.7.	Zapalenie części skalistej kości skroniowej	207
8.	Choroby nosa i zatok przynosowych – Marek Łukomski	208
8.1.	Urazy nosa	208
8.1.1.	Przerwanie ciągłości tkanek miękkich nosa zewnętrznego	209
8.1.2.	Krwiak przegrody nosa	209
8.1.3.	Ropień przegrody nosa	210
8.1.4.	Zwchnięcie i złamanie rusztowania chrzęstno-kostnego nosa	211
8.1.5.	Złamanie kości nosa	211
8.2.	Urazy zatok przynosowych	213
8.2.1.	Złamanie zatok czołowych	213
8.2.2.	Złamanie zatok sitowych	216
8.2.3.	Złamanie zatok klinowych	216
8.2.4.	Złamania zatok szczękowych	217
8.2.4.1.	Złamania oczodołowe „blow-out”	217
8.2.4.2.	Izolowane złamanie zatoki szczękowej	217
8.2.4.3.	Złamania Le Forta	218
8.3.	Krwawienia z nosa	220
8.4.	Czyrak przedsionka nosa	222
8.5.	Odmrożenie nosa zewnętrznego	222
8.6.	Ciało obce w nosie	223
8.7.	Ostry nieżyt nosa	224
8.8.	Przewlekłe nieżyty nosa	225
8.8.1.	Przewlekły prosty nieżyt nosa	225
8.8.2.	Przewlekły przerostowy nieżyt nosa	226
8.8.3.	Przewlekły zanikowy nieżyt nosa	227
8.8.4.	Przewlekły cuchnący zanikowy nieżyt nosa (ozena)	228
8.9.	Alergiczny nieżyt nosa	228
8.9.1.	Katar sienny (sezonowy alergiczny nieżyt nosa, gorączka sienna)	229
8.9.2.	Całoroczny alergiczny nieżyt nosa	230
8.10.	Idiopatyczny (naczynioruchowy) nieżyt nosa	231
8.11.	Polipy nosa	231
8.11.1.	Polip choanalny	233
8.12.	Zapalenia zatok przynosowych	233
8.12.1.	Ostre i przewlekłe zapalenie zatok szczękowych	234
8.12.1.1.	Ostre zapalenie zatok szczękowych	234
8.12.1.2.	Przewlekłe zapalenie zatoki szczękowej	235

8.12.2.	Ostre i przewlekłe zapalenie zatok czołowych	238
8.12.2.1.	Ostre zapalenie zatok czołowych	238
8.12.2.2.	Przewlekłe zapalenie zatok czołowych	238
8.12.3.	Ostre i przewlekłe zapalenia zatok sitowych	239
8.12.3.1.	Ostre zapalenie zatok sitowych	239
8.12.3.2.	Przewlekłe zapalenie zatok sitowych	240
8.13.	Nowotwory nosa i zatok przynosowych	240
8.13.1.	Nowotwory niezłośliwe	240
8.13.1.1.	Brodawczak	240
8.13.1.2.	Kostniak	240
8.13.1.3.	Polip krwawiący przegrody nosa	241
8.13.1.4.	Włókniak młodzieńczy, naczyniakowłókniak młodzieńczy	241
8.13.2.	Nowotwory złośliwe	242
9.	Choroby jamy ustnej i ślinianek – Anna J. Kurnatowska	245
9.1.	Objawy podmiotowe ze strony jamy ustnej	245
9.1.1.	Uczucie suchości	245
9.1.2.	Zwiększone wydzielanie śliny	246
9.1.3.	Zaburzenia smaku	247
9.1.4.	Stomatodynia	247
9.1.5.	Cuchnięcie z ust	248
9.1.6.	Szczękościsk	249
9.2.	Zmiany przedmiotowe w przebiegu chorób innych narządów i układów	249
9.2.1.	Choroby zakaźne	249
9.2.2.	Choroby krwi i układu krążenia	250
9.2.3.	Zaburzenia wydzielania dokrewnego	250
9.2.4.	Niedobory witamin	251
9.3.	Choroby jamy ustnej przebiegające z zanikiem błony śluzowej	251
9.3.1.	Zapalenie kątów ust	251
9.3.2.	Protetyczne zapalenie jamy ustnej	251
9.3.3.	Zapalenie jamy ustnej w przebiegu cukrzycy	252
9.3.4.	Choroby jamy ustnej przebiegające z wytwarzaniem aft	252
9.4.	Zapalenie jamy ustnej ze zmianami martwiczo-wrzodziejącymi	253
9.4.1.	Zapalenie jamy ustnej białaczkowe	253
9.4.2.	Zapalenie jamy ustnej gruźlicze	253
9.4.3.	Zapalenie jamy ustnej kiłowe	253
9.4.4.	Zmiany w jamie ustnej w przebiegu AIDS	254
9.5.	Choroby ze zmianami dotyczącymi języka	256
9.5.1.	Zapalenie języka	256
9.5.2.	Język geograficzny (rumień wędrujący języka)	257
9.5.3.	Język pofałdowany (pobruzdowany)	257
9.5.4.	Język włochaty	257
9.5.5.	Nieżytowe ostre zapalenie jamy ustnej	257
9.5.6.	Wysiękowe zapalenie jamy ustnej	257
9.5.7.	Zanikowe zapalenie jamy ustnej	258
9.5.8.	Ropne podśluzówkowe zapalenie jamy ustnej	258
9.6.	Zaburzenia czynności stawów skroniowo-zuchwowych (zespół Costena)	259
9.7.	Choroby przyzębia	260
9.7.1.	Zapalenie dziąseł	260
9.7.2.	Zapalenie dziąseł wrzodziejące	261
9.7.3.	Zapalenie dziąseł rozrostowe	261
9.7.4.	Zapalenia przyzębia	262

9.8.	Stany przednowotworowe i nowotworowe	262
9.8.1.	Stany przednowotworowe	262
9.8.2.	Rak jamy ustnej	264
9.9.	Zapalenie jamy ustnej alergiczne	264
9.10.	Kamica ślinianek	266
9.11.	Zapalenie nagminne ślinianek przyusznych (świnka)	266
9.12.	Zapalenia ślinianek	266
9.13.	Sialozy	267
9.14.	Guz mieszany (gruczolak wielopostaciowy)	268
10.	Choroby gardła – Maciej Gryczyński	270
10.1.	Ciało obce w gardle	271
10.2.	Przerost migdałka gardłowego	271
10.3.	Przerost migdałków podniebiennych	273
10.4.	Ostre zapalenie błony śluzowej i tkanki chłonnej gardła	273
10.4.1.	Ostre zapalenie gardła	274
10.4.2.	Ostre zapalenie migdałków	274
10.5.	Angina	275
10.6.	Powikłania angin i ostrego zapalenia migdałków podniebiennych	277
10.6.1.	Powikłania miejscowe	277
10.6.2.	Powikłania ogólne	279
10.7.	Angina Plauta–Vincenta	281
10.8.	Przewlekłe zapalenie migdałków podniebiennych	282
10.9.	Zmiany w gardle w przebiegu chorób zakaźnych	283
10.10.	Zmiany w gardle w przebiegu chorób krwi	285
10.11.	Przewlekłe zapalenie błony śluzowej gardła	286
10.12.	Gruźlica gardła	286
10.13.	Nowotwory części ustnej i części nosowej gardła	287
10.13.1.	Rak migdałka podniebiennego	287
10.13.2.	Naczyniakowłókniak	288
10.13.3.	Rak części nosowej gardła	289
11.	Choroby krtani – Maciej Gryczyński	291
11.1.	Ciało obce w krtani	291
11.2.	Urazy krtani	292
11.3.	Ostre zapalenie krtani	293
11.4.	Ostre podgłośniowe zapalenie krtani u dzieci	294
11.5.	Przewlekłe zapalenie krtani	294
11.6.	Duszność krtaniowa	295
11.7.	Gruźlica krtani	299
11.8.	Nowotwory krtani	299
11.8.1.	Rak krtani	300
12.	Grzybice – Piotr Kurnatowski	305
12.1.	Grzybice nosa i zatok przynosowych	306
12.2.	Grzybice jamy ustnej, gardła i krtani	309
12.3.	Grzybice ucha	311
12.4.	Grzybice wielogniskowe i uogólnione	313
12.5.	Postępowanie w grzybicach	314

13.	Podstawy bronchoskopii i ezofagoskopii	318
13.1.	Bronchoskopie – <i>Wojciech Piotrowski</i>	318
13.1.1.	Narzędzia	319
13.1.2.	Podstawowe zasady przeprowadzania badania bronchoskopowego	320
13.1.3.	Bronchoskopia diagnostyczna i sposoby uzyskiwania materiału diagnostycznego	321
13.1.4.	Bronchoskopia lecznicza	322
13.1.5.	Zasady bezpieczeństwa, przeciwwskazania i powikłania	324
13.2.	Ezofagoskopie – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	326
14.	Zasady wykonywania niektórych operacji – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	329
14.1.	Nos i zatoki przynosowe	329
14.2.	Jama ustna i gardło	330
14.3.	Krtąń	331
14.4.	Ucho	332
15.	Bóle i zawroty głowy o etiologii otorynolaryngologicznej – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	335
15.1.	Bóle związane z chorobami nosa i zatok przynosowych	335
15.2.	Bóle związane z chorobami gardła	337
15.3.	Bóle związane z chorobami uszu	339
15.4.	Zawroty głowy	341
15.5.	Podstawy diagnostyki różnicowej zawrotów głowy	342
15.6.	Schemat leczenia farmakologicznego zawrotów głowy	343
15.6.1.	Leczenie objawowe	343
15.6.2.	Leczenie przyczynowe	344
15.7.	Uwagi o postępowaniu chirurgicznym	346
16.	Profilaktyka i rehabilitacja słuchu i mowy – <i>Maciej Gryczyński</i>	347
17.	Profilaktyka i rehabilitacja układu równowagi – <i>Piotr Kurnatowski</i>	351
18.	Leki często stosowane w otorynolaryngologii – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	353
18.1.	Antybiotyki	353
18.2.	Inne leki	357
19.	Pro memoria – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	362
20.	100 zestawów pytań egzaminacyjnych – <i>J. Bożydar Latkowski</i>	365
	Skorowidz	379